

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

دفترچه سؤال

تسلط بر نیم سال اول

تسلط بر نیم سال دوم

جمعه

۱۴۰۳/۱۲/۰۳

ماز

گروه آزمایشی علوم تجربی - پایه یازدهم
آزمون های شبیه ساز امتحانات نهایی ماز - مرحله ۵

مدت پاسخگویی: ۱۷۰ دقیقه

تعداد صفحه: ۱۱

ردیف	درس	تعداد صفحه	زمان پاسخگویی
۱	فارسی	۳	۳۰ دقیقه
۲	عربی، زبان قرآن	۲	۳۰ دقیقه
۳	انسان و محیط زیست	۲	۳۰ دقیقه
۴	ریاضی	۲	۴۰ دقیقه
۵	زیست شناسی	۲	۴۰ دقیقه

برای شباهت حداکثری به امتحانات نهایی، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های تشریحی ماز، کاملاً یکسان با استاندارد امتحانات نهایی در نظر گرفته می شود.

حق چاپ و تکثیر سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز» مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود.

به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هرگونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سؤالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

دروس اختصاصی		دروس عمومی		
زیست‌شناسی ۲	ریاضی ۲	انسان و محیط زیست	عربی ۲	فارسی ۲
فصل‌های ۴، ۵، ۶ و ۷ (تا پایان گفتار ۱) صفحه ۵۳ تا ۱۰۱	فصل ۳ (از توابع پله‌ای و تابع جز صحیح تا پایان فصل) فصل ۴ و فصل ۵ (تا پایان درس اول) صفحه ۵۴ تا ۱۰۴	درس ۱ تا پایان درس ۴ صفحه ۱ تا ۶۴	درس‌های ۳ و ۴ صفحه ۲۹ تا ۶۱	فصل ۳ (از ابتدای درس ۷ تا پایان فصل)، فصل ۴ و فصل ۵ صفحه ۵۷ تا ۹۵

استراتژی و هدف‌گذاری در آزمون‌های شبیه‌ساز نهایی ماز

اهداف کوتاه مدت:

- رسیدن به بودجه‌بندی آزمون بعد
- یادگیری تشریحی خواندن و تشریحی نوشتن

اهداف میان مدت:

- پیشروی و تسلط بر ۵۰ درصد مباحث نیمسال اول تا آذرماه
- پیشروی و تسلط کامل بر نیمسال اول تا بهمن ماه
- پیشروی و تسلط بر ۵۰ درصد مباحث نیمسال دوم تا ایام نوروز
- پیشروی و تسلط کامل بر نیمسال دوم در اردیبهشت ماه
- تجربه شبیه‌ساز کامل امتحان نهایی در روز قبل از هر امتحان خردادماه

اهداف بلندمدت:

- تبدیل به یک دانش‌آموز حرفه‌ای در امتحان تشریحی و ۲۰ گرفتن
- تسلط بر نحوه تشریحی نوشتن در حد یک مصحح آموزش و پرورش
- تمام اشتباهات احتمالی در امتحان نهایی رو قبل از امتحان نهایی تجربه کنید.

به نام خدا

ساعت شروع		رشته‌های شاخه نظری	رشته:	تعداد صفحه: ۳	فارسی ۲	آزمون شبیه‌ساز نهایی درس:
مدت زمان: ۳۰ دقیقه		نام و نام خانوادگی:	۱۴۰۳/۱۲/۰۳		تاریخ آزمون:	دوره دوم متوسطه - یازدهم
گروه آموزشی ماز		آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی آزمون وی ای پی				
ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)	نمره				
۱	<p>قلمرو زبانی (۷ نمره)</p> <p>در هر یک از گروه‌ها زیر معنی یک واژه نادرست است. صحیح آن‌ها را بنویسید.</p> <p>(الف) تلبیس: نیرنگ‌سازی / متفق: همسو / شاب: جوان / خاره: تیغ (ب) چنبر: حلقه / مشتبه: شبیه بودن / رضوان: بهشت / رشحه: قطره</p>	۰.۵				
۲	<p>معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.</p> <p>(الف) در خانه بر آشنا و بیگانه بست و تدریس و وعظ را رها کرد. (ب) با همه تمکینی که داشت به زندگی درویشانه‌ای قناعت کرده بود.</p>	۰.۵				
۳	<p>املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.</p> <p>(الف) ملائکة (مغرب - مقرب) هیچ‌کس آدم را نمی‌شناختند. (ب) چون یاران مولانا به آزار شمس (برخواستند - برخواستند) شمس ناگزیر دل از قونیه برکند. (ج) عزیزترین رفقای من که حسن سیرت را با (سباح - صباح) توأم داشت، لبخندی زد. (د) از هر طرف بانگ (رحیل - رهیل) آید به گوشم</p>	۱				
۴	<p>در گروه‌های اسمی زیر دو نادرستی املايي وجود دارد. صحیح آن‌ها را بنویسید.</p> <p>«استحقاق خزانگی - تصرف و دستکاری - بانگ جرث - فرعونیان و قبطیان - مجلس اُنس - سبک مسجّع - تعن و ناسزا - عوارض مرگ»</p>	۱				
۵	<p>دو واژه از واژگان مشخص شده در موارد زیر، نقش تبعی دارند. نوع آن‌ها را بنویسید.</p> <p>(الف) برای من مگری و مگو دریغ دریغ به دام دیو درافتی دریغ آن باشد (ب) خویشان و بستگان بسیار نگران و بی‌قرار بودند و سلطان ولد، فرزند مولانا، هر دم بی‌تابانه به بالین پدر می‌آمد. (ج) برای من قصه‌های شیرینی می‌گفت که او و مادرم، هر دو، آن‌ها را از مادر بزرگ به یاد داشتند.</p>	۱				
۶	<p>با توجه به بیت زیر:</p> <p>«گر من نظری به سنگ بر بگمارم از سنگ دلی سوخته بیرون آرم»</p> <p>(الف) یک متمم با دو حرف اضافه بیابید. (ب) نوع و زمان فعل مصراع دوم چیست؟ (ج) ترکیب «دل سوخته» اضافی است یا وصفی؟ (د) کدام مصراع پایه یک جمله مرکب است؟</p>	۱				
۷	<p>نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید.</p> <p>(الف) هر نفس آواز عشق می‌رسد از چپ و راست (ج) تنگ است ما را خانه تنگ است ای برادر</p> <p>(ب) چنین نغمه عشق سر می‌کنند (د) همه وعده مکر باشد بفریبد او شما را</p>	۱				

به نام خدا

ساعت شروع	رشته‌های شاخه نظری	رشته:	تعداد صفحه: ۳	فارسی ۲	آزمون شبیه‌ساز نهایی درس:
مدت زمان: ۳۰ دقیقه	نام و نام خانوادگی:	۱۴۰۳/۱۲/۰۳	تاریخ آزمون:	دوره دوم متوسطه - یازدهم	

آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی گروه آموزشی ماز

ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)	نمره
۸	نوع صفت‌های بیانی مشخص شده را بنویسید. الف) مولانا مردی زردچهره و باریک‌اندام بود و چشمانی سخت جذاب داشت. ب) ترک من خراب شبگرد مبتلا کن ج) نخستین بار از زبان مادرم بعضی از قصه‌های اصیل ایرانی را شنیدم. د) آنجا که هر سو صد شهید خفته دارد	۱
۹	<u>قلمرو ادبی (۵ نمره)</u> آرایه موارد مشخص شده را بنویسید. الف) عشق حالی دو اسبه می آمد. ب) خاله‌ام با ذوق لطیفی که داشت، مرا نخستین بار از طریق سعدی با شعر شاهکار آشنا نمود. ج) ابلیس را چون در دل آدم بار ندادند مردود همه جهان شد. د) گویی در پالیز سعدی می چریدیم از بوته‌ای به بوته‌ای و شاخی به شاخی.	۱
۱۰	با توجه به ابیات زیر: (۱) بز زخم این مرهم عاشق است (۲) فرمان رسید این خانه از دشمن بگیرد الف) در بیت شماره (۱) آرایه «متناقض‌نما» را بیابید. ب) «تلمیح» موجود در بیت شماره (۲) را توضیح دهید.	۱
۱۱	هر یک از آرایه‌های «تضمین، جناس تام، استعاره، متناقض‌نما» مربوط به کدام یک از ابیات زیر هستند؟ الف) کنار نام تو لنگر گرفت کشتی عشق ب) جانان من بر خیز تا جولان برانیم ج) بیداری زمان را با من بخوان به فریاد / گر مرد خواب و خفتی / «رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن» د) سرنشتر عشق بر رگ روح زدند بیا که یاد تو آرامشی است طوفانی زان جا به جولان تا خط لبنان برانیم یک قطره فروچکید و نامش دل شد	۱
۱۲	به پرسش‌های زیر پاسخ دهید. (۱) نام پدیدآوردگان آثار زیر را بنویسید. الف) روزها (ب) هم صدا با حلق اسماعیل (۲) واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) عطار در ملاقات با بهاء‌الدین، کتاب (اسرارنامه - الهی‌نامه) را به جلال‌الدین خردسال هدیه داد. ب) مرصادالعباد اثری عرفانی از (محمدبن منور - نجم‌الدین رازی) است.	۱
۱۳	جاهای خالی را با مصراع‌های مناسب پر کنید. الف) زین هم‌رهان سست عناصر دلم گرفت ب) عشق با آزار خویشاوندی دیرینه دارد	۱

به نام خدا

ساعت شروع:		رشته:	تعداد صفحه: ۳	فارسی ۲	
مدت زمان: ۳۰ دقیقه		نام و نام خانوادگی:	۱۴۰۳/۱۲/۰۳	تاریخ آزمون:	
گروه آموزشی ماز			آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی		
ردیف	سؤالات (پاسخبرگ دارد)				
۱	<p>قلمرو فکری (۸ نمره)</p> <p>مفهوم هر یک از ابیات زیر را بنویسید.</p> <p>الف) کدام دانه فرورفت در زمین که نرُست؟ ب) مگو سوخت جان من از فرط عشق</p> <p>چرا به دانه انسانیت این گمان باشد؟ خموشی است هان اولین شرط عشق</p>				
۱۴					
۱۵	<p>با توجه به عبارات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.</p> <p>(۱) شما در گل منگرید در دل نگرید.</p> <p>(۲) هیچ حفره‌ای از حفره‌های زندگی ایرانی نیست که از جانب او شناخته نباشد.</p> <p>(۳) اگر ما را آفتی رسد از این موضع تواند بود و اگر حق تعالی را با این قالب، سر و کاری خواهد بود، در این موضع تواند بود.</p> <p>الف) مفهوم مشترک عبارت اول با بیت «تو ز قرآن ای پسر ظاهر مبین / دیو آدم را نبیند غیر طین» چیست؟ ب) عبارت دوم به کدام ویژگی شعر سعدی اشاره دارد؟ ج) منظور از «این موضع» در عبارت سوم چیست؟</p>				
۱۵					
۱۶	<p>مفاهیم «اشتیاق به دیدار یار، امید به آینده روشن، بازگشت به اصل» در کدام یک از ابیات زیر آمده‌اند؟ (یک بیت اضافه است)</p> <p>الف) هلا منکر جان و جانان ما ب) ناگهان قفل بزرگ تیرگی را می‌گشاید ج) ما ز فلک بوده‌ایم یار ملک بوده‌ایم د) ای آفتاب حسن برون آدمی ز ابر</p> <p>بزن زخم انکار بر جان ما آنکه در دستش کلید شهر پرآینه دارد باز همان جا رویم جمله که آن شهر ماست کان چهره مشع تابانم آرزوست</p>				
۱۵					
۱۷	<p>معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.</p> <p>الف) شما در این آینه نقش‌های بوقلمون ببینید.</p> <p>ب) من نهایت بُعد اختیار کردم و قربت را خطر بسیار است.</p> <p>ج) زود باشد که این پسر تو آتش در سوختگان عالم زند.</p> <p>د) سراچه دهنم آماس می‌کرد.</p> <p>ه) به من آورید آخر صنم گریزیا را</p> <p>و) فرض است فرمان بردن از حکم جلودار</p> <p>ی) چه جانانه چرخ جنون می‌زنند</p> <p>د ف عشق با دست خون می‌زنند</p>				
۴					
۲۰	موفق باشید.				

به نام خدا

ساعت شروع:	رشته: رشته‌های شاخه نظری	تعداد صفحه: ۲	فارسی ۲	آزمون شبهه‌ساز نهایی درس:
مدت زمان: ۳۰ دقیقه	تاریخ آزمون: ۱۴۰۳/۱۲/۰۳	دوره دوم متوسطه - یازدهم		نام و نام خانوادگی:
نمره	پاسخبرگ			ردیف

پاسخ‌های خود را در محل‌های تعیین شده به صورت دقیق، خوش خط و مرتب وارد کنید.

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۰.۵ (ب) (الف)	۱
۰.۵ (ب) (الف)	۲
۱ (ب) (الف)	۳
 (د) (ج)	
۱	۴
۱	۵
۱ (ب) (الف)	۶
 (د) (ج)	
۱ (ب) (الف)	۷
 (د) (ج)	
۱ (ب) (الف)	۸
 (د) (ج)	

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱ (ب) (الف)	۹
 (د) (ج)	
۱ (ب) (الف)	۱۰
۱ (ب) (الف)	۱۱
 (د) (ج)	

به نام خدا

آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: فارسی ۲	تعداد صفحه: ۲	رشته: رشته‌های شاخه نظری	ساعت شروع:
نام و نام خانوادگی:	دوره دوم متوسطه - یازدهم	تاریخ آزمون: ۱۴۰۳/۱۲/۰۳	مدت زمان: ۳۰ دقیقه
ردیف	آزمون وی ای پی	پاسخبرگ	نمره

پاسخ‌های خود را در محل‌های تعیین شده به صورت دقیق، خوش خط و مرتب وارد کنید.

۱	(الف)	(ب)	۱۲
	(۲ الف)	(ب)	
۱	(الف)	(ب)	۱۳
قلمرو فکری (۸ نمره)			
۱	(الف)	(ب)	۱۴
۱.۵	(الف)	(ب)	۱۵
۱.۵	۱۶
۴	(الف)	(ب)	۱۷
	(ج)	(د)	
	(ه)	(و)	
	(ی)		
۲۰	موفق باشید.		

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

دفترچه پاسخ

تسلط بر نیم سال اول

تسلط بر نیم سال دوم

جمعه

۱۴۰۳/۱۲/۰۳

ماز

گروه آزمایشی علوم تجربی - پایه یازدهم
آزمون های شبیه ساز امتحانات نهایی ماز - مرحله ۵

دروس	مسئول درس	ویراستاری
فارسی	حسن و سگری - فاطمه عباسی - علیرضا جعفری	حمزه نوری - فاطمه حمیدی
عربی، زبان قرآن	هاله کریمی - محمدعلی تابانفر	کیارش پور مهدی - مریم آقایی
انسان و محیط زیست	نرگس سودایی	عرفان شهر آئینی - دنیا فرزانه
ریاضی	محدثه شیخعلی - سیدجواد نظری	حمیدرضا ولی پور - نرجس تیمناک
زیست شناسی	فرزین فردوسی	فرناز بزرگی - یاسین دانایی علی محمدزاده

برای شباهت حداکثری به امتحانات نهایی، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های تشریحی ماز، کاملاً یکسان با استاندارد امتحانات نهایی در نظر گرفته می شود.

حق چاپ و تکثیر سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز» مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود.

به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هرگونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سؤالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

راهنمای پاسخنامه برای بچه‌های مازی!

مصصح شو:

پاسخ دقیق سؤال این‌جا میاد و اسمش روشه: «مصصح شو»، می‌خواد شما رو به یه مصصح حرفه‌ای و دقیق تبدیل کنه که بدونین موقع ارزیابی جواب‌هاتون باید حواستون به چی باشه تا توی آزمون‌های بعدی دقیق‌تر عمل کنین. اگه جواب یه سؤال رو بشه به شکل‌های مختلف بیان کرد، اون هم، این‌جا بهتون گفتیم.

بررسی دقیق‌تر:

اگه پاسخ کوتاه به سؤال کافی نباشه تا ببینین چطوری باید به جواب برسین، توی این بخش با بررسی دقیق‌تر جواب، سؤال رو براتون توضیح دادیم.

نقشه نهایی:

امتحان نهایی قوانین و قواعد خاص خودش رو داره؛ شما باید بدونین تیپ‌های رایج سؤال‌های امتحان نهایی چیه و باید چطوری بهش جواب بدین. این کادر، مشاوره حرفه‌ای ماست به شما تا فوت و فن‌های امتحان نهایی رو یاد بگیرین.

۲۰ شو:

توی «۲۰ شو»، مبحث هر سؤال رو براتون مرور یا جمع‌بندی کردیم؛ «۲۰ شو» و درسنامه‌هاش دقیقاً فاصله بین نمره خوب و نمره ۲۰ رو براتون پر می‌کنه.

نکته طلایی:

با وجود «۲۰ شو»، که کلی درسنامه مفصل داره، باز هم اگه نکته مهم و مفیدی بود، توی این کادر براتون آوردیم.

راهنمای تصحیح آزمون شبیه‌ساز نهایی درس: فارسی ۲	رشته:	رشته‌های شاخه نظری
دوره دوم متوسطه - یازدهم	تاریخ آزمون:	۱۴۰۳/۱۲/۰۳
مدت زمان: ۳۰ دقیقه	ساعت شروع:	

آزمون شبیه‌ساز امتحان نهایی گروه آموزشی ماز

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	<p>مصحح شو</p> <p>الف: خار: سنگ خارا، سنگ (۰/۲۵) ب: مشتبه: اشتباه‌کننده، دچار اشتباه (۰/۲۵)</p> <p>نقشه نهایی</p> <p>یک تیپ از سؤالات مربوط به لغت به این شکل است که در هر گروه‌واژه، معنی یک لغت نادرست نوشته شده است که دانش‌آموز باید آن را بیابد و معنای صحیح آن را بنویسد.</p> <p>نکته طلایی</p> <p>یکی از شگردهای طراحان برای فریب دانش‌آموزان در این تیپ از سؤالات این است که گاهی واژه‌هایی را برمی‌گزینند که با واژه‌های دیگر تشابه ظاهری دارند. مثلاً در همین سؤال، در گروه‌واژه «الف» برای واژه خار به دلیل شباهت آن با خار، معنای تیغ در نظر گرفته شده است یا در گروه‌واژه «ب» کلمه مشتبه را به خاطر همانندی با واژه شبیه، شبیه‌بودن معنی کرده‌اند. بنابراین هنگام مطالعه واژه‌نامه، به این تشابه واژگان حتماً دقت کنید.</p>	۰.۵
۲	<p>مصحح شو</p> <p>الف: اندرز، پند دادن (۰/۲۵) ب: توانگری، ثروت (۰/۲۵)</p> <p>نکته طلایی</p> <p>بعضی از واژه‌ها در دو درس مختلف مترادف معنایی دارند. واژه «تمکن» در درس نهم و «غنا» در درس هفتم مترادف‌اند. گاهی در آزمون‌های نهایی با طرح این واژه‌ها در دو عبارت، از دانش‌آموزان خواسته می‌شود که آن‌ها را بیابند. در آزمون نهایی خرداد ۱۴۰۳ عیناً از واژه تمکن و غنا سؤال طرح شده است:</p> <p>در عبارت‌های زیر کدام واژه‌ها باهم مترادف معنایی دارند؟</p> <p>الف) خاله‌ام با همه تمکنی که داشت به زندگی درویشانه‌ای قناعت کرده بود. ب) با این‌همه حضرت غنا دیگری را به‌جای او نخواند.</p>	۰.۵
۳	<p>مصحح شو</p> <p>الف: مقرب (۰/۲۵) ب: برخاستند (۰/۲۵) ج: صباحت (۰/۲۵) د: رحیل (۰/۲۵)</p> <p>نقشه نهایی</p> <p>در بخش املا، کلماتی اهمیت دارند که اولاً یک یا چند حرف از حروف شش‌گانه را در خود داشته باشند. (حروف شش‌گانه املائی عبارت‌اند از: ه همزه/ ت ط/ ث ص/ س ح/ ه/ ذ ز/ ض ظ/ غ ق) ثانیاً کلمات هم‌آوا باشند، مثل: خوار و خار یا آلم و علم.</p> <p>نکته طلایی</p> <p>علاوه بر متن درس، «گنج حکمت، روان‌خوانی شعرخوانی» هم در املا قابلیت طرح سؤال دارند. بنابراین واژه‌های مهم املائی همه بخش‌های کتاب را با دقت بخوانید.</p>	۱
۴	<p>مصحح شو</p> <p>الف: جرس (۰/۵) ب: طعن (۰/۵)</p> <p>نقشه نهایی</p> <p>لغات مهم املائی درس هفتم</p> <p>اصناف موجودات/ وسائط/ مشتبه/ اختصاص/ بی‌واسطه/ عزت و ذوالجلالی/ طاقت قرب/ نهایت بُعد/ قربت/ طوع و رغبت/ قبضه/ دندان تحیر/ خاک ذلیل/ اعزاز/ مدلت و خواری/ حضرت غنا/ الطاف الوهیت/ حکمت ربوبیت/ ازل تا ابد/ جلت/ تصرف/ تعبیه/ نظر عنایت/ خزاین غیب/ آب حیات/ صدف امانت/ مقرب/ ابلیس پرتلییس/ طواف/ قالب آدم/ سهل/ موضع/ مشعشع/ آشکارصنعت</p> <p>لغات مهم املائی درس هشتم</p> <p>ملقب/ اقامت طولانی/ قونیه/ هراس/ به‌قصد حج/ ملاقات/ اسرارنامه/ مناسک/ نواحی/ صاحب بصیرت/ سمرقندی/ اصرار مریدان/ شهر حلب/ عازم دمشق/ تحصیل علوم/ تقوا و زهد/ متفق/ عالم معنا/ وعظ/ علما و زاهدان/ هیاهو/ خشم و غضب/ صنم گریزی/ معارف الهی/ منطق‌الطیر/ دستار/ ستوده/ خیر مطلق/ تحفل عظیم/ طعن و ناسزا/ خویشان و پیوستگان/ مرثیه/ دریغ/ خوش‌الحان/ گلشن رضوان/ خادم خاص</p> <p>لغات مهم املائی درس نهم</p> <p>شیرخواری/ متمکن/ توکل/ استحکام/ بحران‌های عصبی/ تحفه/ منبع بی‌شائبه/ مشیت الهی/ قناعت/ مباحث/ عوارض مرگ/ ظرافت و نقل/ قصه‌های اصیل/ ذوق لطیف/ قصاید/ لطایف غزل/ انعطاف جادوگرانه/ هیبت/ آماس/ فوران تخیل/ گشت و گذار/ تقلید/ سبک مسجع/ شیر آغوز/ پایه عضله و استخوان‌بندی/ حرص/ استسقا/ متعصب/ خوش‌خلق و بذله‌گو/ عندلیب انجمن/ تبریک و تهنیت/ نهایت صراحت/ مقدمات/ بالبداهه/ حسن سیرت/ صباحت/ فروگذاری/ طهارت/ سلب</p>	۱

لغات مهم املائی درس دهم
 باره/ سدّ خار/ خاره/ بانگ رحیل/ جرس/ راهوار/ قبطیان/ اهریمن/ سامری/ هامون/ فرض/ طور سینین/ علم بر دوش/ رشحه/ هیئت/ محوّطه/
 بار عام/ سهیم/ حماسه سترگ
لغات مهم املائی درس یازدهم
 رعایت/ حکایت/ رقص/ مرهم عاشق/ فرط/ بیعت/ چنبر نفس/ رسته/ عرش/ آدینه/ تعطیل/ جغد/ خویشاوندی

مصحّح شو

ب: بستگان: معطوف (۰/۵) ج: هر دو: بدل (۰/۵)

بررسی دقیق‌تر

الف: دریغ اولی نقش مفعولی دارد و دریغ دوم هم عیناً در همان نقش دستوری به کاررفته است، اما چون شبه‌جمله است نمی‌توان آن را تکرار دانست.

ب: واژه بعد از «و» عطف نقش تبعی معطوف دارد؛ در این عبارت «بستگان» معطوف است، اما حرف «و» قبل از «سلطان ولد» حرف ربط است؛ بنابراین نمی‌توان آن را معطوف دانست. در این عبارت دو واژه «بستگان» و «بی‌قرار» معطوف‌اند و «فرزند مولانا» بدل است. **ج:** «هر دو» برای توضیح اسم‌های قبل از خود (او و مادرم) آمده است. بنابراین نقش تبعی بدل دارد.

۲۰ شو

نقش‌های تبعی نقش مستقلی نیستند، بلکه **همراه با یک گروه اسمی** می‌آیند و تابع نقش قبل از خود هستند؛ یعنی هر نقشی که اسم قبل از آن داشته باشد، آن اسم نیز همان نقش را می‌پذیرد.

نقش‌های تبعی سه دسته‌اند:

۱. معطوف: هرگاه دو یا چند واژه هم‌نقش با «و» عطف به یکدیگر ببیوندند، واژه‌ای که بعد از «و» بیاید، «معطوف» نامیده می‌شود و نقش آن نیز تابع واژه قبل از حرف «و» است. مثلاً در جمله «حافظ و سعدی و **سهروردی و ابوشامه** بزرگ ایران هستند»، حافظ **نهاد** و سعدی **معطوف** است. نمونه‌های دیگر:

- بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست
 - بگشای لب که قند فراوانم آرزوست
 - به تولای تو در آتش محنت چو خلیل
 - گویند در چمن لاله و ریحان بودم
نکته: «و» عطف را با ربط اشتباه نگیرید. «و» عطف بین دو اسم، صفت یا ضمیر می‌آید، اما «و» ربط دو جمله را به هم پیوند می‌دهد. مثلاً در مصراع نخست بیت زیر، «و» ربط بین دو جمله «دور مجنون گذشت» و «نوبت ماست» آمده است:

- دور مجنون گذشت و نوبت ماست
 - هر کسی پنج روز نوبت اوست
 اما در بیت زیر «و» عطف دو اسم «قد» و «قامت» را به هم متصل کرده است:

- ندهم دل به قد و قامت سرو
 - که چو بالای دلپذیر تو نیست

۲. بدل

بدل اسم یا گروه اسمی است که برای توضیح اسم قبل از خود می‌آید و عیناً معادل همان است، به گونه‌ای که می‌توان آن را جانشین اسم قبل از خود کرد. هم‌چنین، اگر آن را حذف کنیم، خللی در معنای جمله به وجود نمی‌آید.

- خداوند، ایران، کشور عزیز ما را از گزند بدخواهان حفظ فرماید.

ما دلشدگان خسرو شیرین پناهیم
 ما کشته آن مهرخ خورشیدکلاهییم

بیشتر موارد بدل در میان () قرار می‌گیرد:

- سعدی، **بزرگترین شاعر ایرانی**، بوستان را سرود.

نکته: گاهی ضمیر مشترک (خود، خویش و خویشتن) بعد از ضمیرهای جدا، بدل است:

- در رفتن جان از بدن گویند هر نوعی سخن
 من خود به چشم خویشتن دیدم که جانم می‌رود

- او را خود التفات نبوده به صید من
 من خویشتن اسیر کمند نظر شدم

۳. تکرار

هرگاه واژه‌ای در جمله، هم در لفظ، هم معنا و هم در نقش تکرار شود، نقش تبعی «تکرار» دارد.

- بنده حلقه به گوش ار نوازی برود
 لطف کن **لطف** که بیگانه شود حلقه به گوش

- لاف زبم لاف که تو راست کنی لاف مرا
 ناز کنم ناز که من در نظرت معتبرم

نکته: اگر کلمه تکرار شده نقش دیگری داشته باشد، تکرار نیست.

در سایه گل نشین که بسیار این گل
 در خاک فرو ریزد و ما خاک شده

مضاف‌الیه نهاد متمم مسند

مصحّح شو

الف: به سنگ بر (۰/۲۵) ب: مضارع اخباری (۰/۲۵) ج: وصفی (۰/۲۵) د: مصراع دوم (۰/۲۵)

۲۰ شو

الف) هر کلمه‌ای که پس از حرف اضافه می‌آید، متمم است. حروف اضافه عبارت‌اند از: به، با، از، در، بر، برای، تا، جز، چون و ... در شعر و نثر قدیم گاهی برای یک متمم دو حرف اضافه به کار می‌برند. یکی قبل از متمم و یکی هم بعد از آن که **متمم سبک خراسانی** نامیده می‌شود.

مثال:

- زدش بر زمین بر به کردار شیر
- بفرمود پس کاوه را پادشا

ب) فعل مضارع به سه دسته تقسیم می‌شود:

۱. مضارع اخباری: می + بن مضارع + شناسه

- که چون زندگانی به سر می‌برد؟
- به آنچه می‌گذرد دل منه که دجله بسی
در گذشته برای ساخت مضارع اخباری از روش «بن مضارع + شناسه» هم استفاده می‌شد:
- چند دام از زهد ساری و دم از طاعت زنی

می‌سازی می‌زنی

۲. مضارع التزامی: ب + بن مضارع + شناسه

- جانان من برخیز و آهنگ سفر کن
- جانان من برخیز بر جولان برانیم
در گذشته گاهی مضارع التزامی بدون نشانه (ب) به کار می‌رفت که باید از روی معنی جمله به آن پی برد.
- کسی نیک بیند به هر دو سرای
- وگر توفیق او یک سو نهد پای

۳. مضارع مستمر: دارم، داری، دارد، داریم، دارید، دارند + مضارع اخباری

من با دوستانم به اردو دارم می‌روم ← دارم می‌روم

ج) راه تشخیص ترکیب وصفی از اضافی:

در ترکیب وصفی به پایان کلمه اول می‌توان «ی» نکره (ناشناس) اضافه کرد. مثل: گل سرخ = گلی سرخ / آسمان روشن = آسمانی روشن
در ترکیب وصفی می‌توان به آخر کلمه دوم، «تر» افزود و یا میان ترکیب «بسیار» اضافه کرد. مثل: هوای پاک = هوای پاک‌تر، هوای بسیار پاک / دل عاشق = دل بسیار عاشق

اما برای تشخیص ترکیب وصفی و اضافی راه دیگری نیز وجود دارد. کسره اضافه را حذف می‌کنیم و به آخر ترکیب «است» یا «هستند» اضافه می‌کنیم. اگر مفهوم آن منطقی بود، ترکیب یافت شده وصفی است؛ در غیر این صورت اضافی است.

خانه بزرگ: خانه بزرگ است (وصفی) خانه عشق: خانه عشق است (اضافی)

د) هر جمله مرکب از یک جمله به‌عنوان هسته (پایه) و یک یا چند جمله وابسته (پیرو) تشکیل می‌شود. جمله‌ای که در آن، پیوند (ربط) وابسته‌ساز وجود دارد، جمله وابسته است.

نکته مهم: گاهی حرف ربط وابسته‌ساز «که» و «تا» حذف می‌شود که ما باید با لحن جمله حذف آن را تشخیص دهیم. مثلاً در مصراع «بیا عاشقی را رعایت کنیم» حرف ربط «که» یا «تا» حذف شده است. (بیا تا عاشقی را رعایت کنیم)

مصحح شو

الف: نهاد (۰/۲۵) ب: مفعول (۰/۲۵) ج: متمم (۰/۲۵) د: مسند (۰/۲۵)

بررسی دقیق‌تر یک مصراع:

ج: چرا واژه «ما» مفعول نیست؟

۷ قبلاً خواندید که حرف «را» امروزه نشانه مفعول است؛ اما در گذشته گاهی حرف اضافه یا نشانه فک اضافه بود. بنابراین اگر «را» حرف اضافه باشد، واژه قبل از آن نقش دستوری متمم دارد. مثلاً اگر همین مصراع را معنی کنیم، متوجه می‌شویم که «را» به معنی «برای» به کار رفته است: خانه برای ما تنگ است. بنابراین «ما» متمم است، نه مفعول.
مثال دیگر: «که پرسشی نکنی عندلیب شیدا را»: از عندلیب شیدا پرسشی نکنی.

متمم

مصحح شو

الف: صفت مطلق (۰/۲۵) ب: صفت فاعلی (۰/۲۵) ج: صفت نسبی (۰/۲۵) د: صفت مفعولی (۰/۲۵)

۲۰ شو

صفت‌های بیانی به پنج دسته تقسیم می‌شوند:

الف) صفت مطلق: صفت بیانی مطلق، هیچ نشانه‌ای ندارد: پاک، تمیز، روشن، خوب، قرمز، سبز و...

ب) صفت فاعلی:

بن مضارع + نده: شنونده، دنده، گوینده، خواننده، بیننده
بن مضارع + ان: خندان، گریان، روان، دوان، شتابان، خرامان
بن ماضی + از: خریدار، خواستار، نمودار
اسم / صفت + بن مضارع: خدانشناس، راستگو

ج) صفت مفعولی:

بن ماضی + ه: بریده، خورده

بن ماضی + از: گرفتار، مُردار

(د) صفت نسبی:

اسم + ی: سیستانی، قرآنی، آسمانی
اسم + ینه: زرینه، سیمینه
اسم + انی: روحانی، نورانی، جسمانی

(ه) صفت لیاقت: مصدر + ی: رفتنی، ریختنی، خوردنی، دیدنی، پوشیدنی

نکته: یکی از راه‌های تشخیص صفت لیاقت این است که می‌توان برای آن کلمه «قابل» را به کار برد. مثل: پوشیدنی: قابل پوشیدن

مصحح شو

الف: کنایه (۰/۲۵) ب: حس آمیزی (۰/۲۵) ج: مجاز (۰/۲۵) د: استعاره (۰/۲۵)

بررسی دقیق‌تر

الف: «دو اسبه آمدن» کنایه از با شتاب آمدن است.

ب: ذوق لطیف آرایه حس آمیزی دارد. حس آمیزی ترکیب دو یا چند حس مختلف است. مثل جواب تلخ که ترکیبی از حواس شنوایی و چشایی است؛ اما به یاد داشته باشید که حس آمیزی همیشه مربوط به آمیختن دو حس از حواس پنجگانه نیست. گاهی یکی از دو طرف ترکیب، یک رفتار یا یک پدیده ذهنی یا انتزاعی است که با حواس پنجگانه درک نمی‌شود، مثل ذوق لطیف که ذوق یک پدیده ذهنی است و لطافت با حس لامسه درک می‌شود.

ج: «جهان» در معنای حقیقی خود به کار نرفته است و به معنی «مردم جهان» است. پس باید آن را مجاز دانست.

د: «بوته» در این عبارت استعاره از اشعار یا حکایات است.

نقشه نهایی

تعدادی از کنایات درس‌های هفتم تا یازدهم

- تن در ندادن خاک: نپذیرفتن
- دست در دامن کسی آویختن: متوسل شدن
- دل بر گندن از: قطع امید نمودن
- ریشه دواندن: مستقر شدن در جایی
- دل به کاری بستن: قصد انجام کاری داشتن
- چرخ می‌زنند: شادی می‌کنند
- گشودن قفل: حل مشکل

تعدادی از مجازهای درس‌های هفتم تا یازدهم

- خانه **آب و گل** آدم، من می‌سازم: کالبد انسان
- که در صدف امانت معرفت تعبیه کرده بودند و بر **مُلک و ملکوت** عرضه داشته: تمام آفرینش
- هر نفس آواز عشق می‌رسد از **چپ و راست**: هر طرف
- اهل قونیه، از **خُرد و بزرگ**، در تشییع مولانا و خاک‌سپاری حاضر شدند: همه
- **این سعدی** همدم و شوهر و غمگسار او بود: کلیات سعدی
- من در میان جمع و **دلم** جای دیگر است: حواس
- جانان من، اندوه **لبنان** کشت ما را
- **تخت و نگین** از دست اهریمن بگیرید: قدرت

تعدادی از استعاره‌های درس‌های هفتم تا یازدهم

- تا شما در **آینه نقش‌های بوقلمون** ببینید: دل - جلوه‌های گوناگون
- همچنین هر لحظه از **خزاین غیب، گوهری**، در نهاد او تعبیه می‌کردند: عالم ملکوت - عشق و محبت
- بگشای لب که **قند فراوانم** آرزوست: سخنان دلپذیر
- ای **آفتاب** حسن برون آدمی ز **ایر**: معشوق (شمس) - موانع (دوری و هجران)
- به من آورید آخر، **صنم** گریزیا را: معشوق زیبارو
- بکشید سوی خانه، **مه** خوب خوش‌لقا: یار
- دل بر عبور از سد **خار و خار** بندیم: موانع و مشکلات راه
- **وادی** پر از فرعونیان و **قبطیان** است **موسی** جلودار است و **نیل** اندر میان است: سرزمین فلسطین - حامیان صهیونیست‌ها - دشمنان فلسطین - امام خمینی - موانع و مشکلات
- یعنی، **کلیم** آهنگ جان **سامری** کرد: امام خمینی - اسرائیل
- ببین **لاله‌هایی** که در **باغ** ماست: شهدا - سرزمین
- از چنبر نفس، رسته بودند آن‌ها **بیت‌ها** همه را شکسته بودند آن‌ها: وابستگی درونی
- **جغد** بر **ویرانه** می‌خواند به انکار تو اما خاک این ویرانه‌ها، بویی از آن **گنجینه** دارد: ملامت‌گویان و انکارکنندگان ظهور - جهان - امام زمان

الف: مرهم بودن زخم برای عاشق (۰/۵) ب: اشاره به داستان حضرت سلیمان و ربودن انگشتری او توسط دیو (۰/۵)

۲۰ شو

متناقض‌نما در اصطلاح ادبی، آوردن دو واژه یا دو مفهوم متضاد است که وجود یکی وجود دیگری را نقض کند. مثلاً در بیت:
 - کی شود این روان من ساکن؟
 این‌چنین ساکن روان که منم
 ترکیب «ساکن روان» متناقض‌نما دارد. از نظر عقلی امکان‌پذیر نیست کسی هم‌زمان هم ساکن باشد و هم روان. وجود یکی، امکان وجود دیگری را نقض می‌کند. این ترکیب، آن‌چنان زیبا و اقناع‌کننده است که مخاطب آن را می‌پذیرد.
 در بیت زیر، شاعر ادعا می‌کند که در قفس به آزادی رسیده و با این مفهوم متناقض بر زیبایی کلام افزوده است:
 - از گرفتاری به آزادی رسیدم در قفس
 خارخار دیدن گل آشنایی شد مرا
 در مصراع اول بیت زیر، آیا ممکن است خاطر انسان از رسیدن غم شاد باشد؟ این مسئله، تناقض مفهومی را در بیت به وجود آورده است:
 - به هر غمی که رسد از تو خاطر شاد است
 که بنده تو ز بند کدورت آزاد است
نکته ۱: هرگاه دو واژه متضاد در یک ترکیب اضافی در کنار هم قرار بگیرند، حتماً متناقض‌نماست. مانند:
 هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای؟
 من در میان جمع و دلم جای دیگر است
نکته ۲: در متناقض‌نما دو عمل متضاد باید در یک زمان، در یک مکان و به یک شخص یا یک چیز نسبت داده شود، مثلاً در بیت زیر چون نسبت دادن، دل بستن و دل کردن در روز اتفاق افتاده، تناقض نیست:
 - یک روز صرف بستن دل شد به این و آن
 روز دگر به کندن دل زین و آن گذشت

نکته طلایی

بسیاری از دانش‌آموزان گاهی در تشخیص تضاد و متناقض‌نما اشتباه می‌کنند. می‌توان با کمی دقت این دو را از هم تشخیص داد. ما هنگامی با آرایه متناقض‌نما مواجهیم که در آن، دو واژه متضاد یا یکدیگر جمع شده باشند یا در آن واحد اتفاق افتاده باشند، اما در تضاد واژه‌های مخالف جدا ازهم‌اند. به واژه‌های «سود» و «زبان» در بیت‌های زیر دقت کنید:
 - نقد بازار جهان بنگر و آزار جهان
 گر شما را نه بس این سود و زبان ما را بس
 - اگر تو کم کنی از خود منت زیاد کنم
 در این معامله سودی‌ست هر زبانی را
 در بیت اول «سود و زبان» دو چیز جدا ازهم‌اند؛ اما در بیت دوم به گفته شاعر، در این معامله هر زبانی خود سود است. آیا جمع شدن سود و زبان در آن واحد در یک معامله امکان‌پذیر است؟

مصحح شو

الف: متناقض‌نما (۰/۲۵) ب: جناس تام (۰/۲۵) ج: تضمین (۰/۲۵) د: استعاره (۰/۲۵)

بررسی دقیق‌تر

الف: «آرامشی طوفانی» متناقض‌نما دارد. امکان‌پذیر نیست که چیزی در عین آرامش داشتن، طوفانی هم باشد.
 ب: «جولان» در مصراع اول نام منطقه‌ای در سوریه است و در مصراع دوم به معنی تاخت‌وتاز است. بنابراین آرایه جناس تام یا همسان دارد. اگر دو کلمه عیناً شبیه هم باشند؛ اما معانی آن‌ها متفاوت باشد، آرایه جناس تام شکل می‌گیرد.
 ج: در این شعر، شاعر (شفیعی کدکنی) مصراع‌ی از مولانا را آورده و آن را تضمین کرده است. بیت مولانا داخل گیومه «» قرار داده شده است. تضمین یعنی شاعر بیت و مصراع‌ی از شاعر دیگر یا حدیث و آیه‌ای را عیناً در شعر خود بیاورد.
 د: «رگ روح» استعاره است. روح به انسانی مانند شده است که رگ دارد.

مصحح شو

(۱) الف: محمدعلی اسلامی ندوشن (۰/۲۵) ب: سیدحسن حسینی (۰/۲۵)
 (۲) الف: اسرارنامه (۰/۲۵) ب: نجم‌الدین رازی (دایه) (۰/۲۵)

نقشه نهایی: تاریخ ادبیات درس‌های هفتم تا یازدهم

- مرصادالعباد = نجم‌الدین رازی معروف به دایه
 - اسرارنامه = فریدالدین عطار
 - منطق‌الطیر = فریدالدین عطار
 - روزها = محمدعلی اسلامی ندوشن
 - شعر بانگ جرس = حمید سبزواری
 - شعر صبح بی‌تو = قیصر امین‌پور
 - غزلیات شمس = جلال‌الدین محمد مولوی
 - الهی‌نامه = سنایی
 - اسرارالتوحید = محمدبن منور
 - درس میثاق دوستی = لطفعلی صورتگر
 - هم‌صدا با حلق اسماعیل = سیدحسن حسینی

نکته طلایی

در بعضی از درس‌ها در داخل متن درس هم به کتاب‌ها و نویسندگان آن‌ها اشاره شده است. مثلاً در درس هشتم، نام عطار و دو کتاب او اسرارنامه و منطق‌الطیر و نام سنایی و کتاب الهی‌نامه او آمده است. این موارد قابلیت طرح سؤال در بخش تاریخ ادبیات را دارد. بنابراین لازم است هنگام مطالعه کتاب‌ها و نویسندگان به این موارد نیز توجه شود.

۱	<p>الف: شیر خدا و رستم دستانم آرزوست (۰/۵) ب: خواستم از رنجش دوری بگویم یادم آمد (۰/۵)</p> <p>مصحح شو</p> <p>نقشه نهایی</p> <p>رایج‌ترین تیپ سؤالات حفظ شعر این است که طراح، مصراع‌ای از شعری را می‌آورد و از دانش‌آموز می‌خواهد که مصراع تکمیل‌کننده آن را بنویسد. لازم است همه ابیات شعرخوانی‌ها به دقت حفظ شود تا در پاسخ به این تیپ از سؤالات دچار مشکل نشوید.</p>	۱۳
۱	<p>الف: اعتقاد به معاد (۰/۵) آزمون وی ای پی</p> <p>ب: تأکید بر سکوت در راه عشق (۰/۵)</p> <p>مصحح شو</p> <p>نقشه نهایی</p> <p>یکی از سؤالات پرکاربرد درک مطلب، آوردن چند بیت و تعیین مفاهیم آن‌هاست. با معنی کردن ابیات در ذهن می‌توان مفاهیم اصلی بیت را دریافت.</p> <p>نکته طلایی</p> <p>در طرح سؤال درک مطلب فقط به ابیات متن درس اکتفا نمی‌کنند؛ بلکه از بیت‌ها و عبارات قلمرو فکری کارگاه متن پژوهی و شعرخوانی هم بهره می‌برند؛ بنابراین دانش‌آموز نه تنها باید با مفهوم کلی ابیات و عبارات متن درس آشنایی داشته باشد بلکه قلمرو فکری و شعرخوانی را هم باید مد نظر قرار دهد.</p>	۱۴
۱.۵	<p>الف: پرهیز از ظاهرینی (۰/۵) ب: شناخت همه ابعاد زندگی ایرانی (۰/۵) ج: دل (۰/۵)</p> <p>مصحح شو</p> <p>نقشه نهایی</p> <p>یکی از سؤالات پرکاربرد درک مطلب، آوردن تعدادی مفاهیم به همراه چند بیت است که دانش‌آموز باید مفاهیم مناسب را برای هر بیت انتخاب کند. با معنی کردن ابیات در ذهن می‌توان مفاهیم اصلی بیت را دریافت.</p>	۱۵
۱.۵	<p>ب: امید به آینده‌ای روشن (۰/۵) ج: بازگشت به اصل (۰/۵) د: اشتیاق به دیدار یار (۰/۵)</p> <p>مصحح شو</p> <p>بررسی دقیق‌تر</p> <p>ب: معنی بیت: «آن کسی که کلید دنیای آرمانی و پاک و روشن را در دست خود دارد، ناگهان قفل ظلم و ستم را باز می‌کند و عدالت و روشنی را به ارمغان می‌آورد.» معنی بیت نشان می‌دهد که مفهوم آن امید به آینده‌ای روشن است.</p> <p>ج: معنی بیت: «ما در آسمان و عالم ملکوت یار و همراه فرشتگان بودیم، دوباره بعد از مرگ، همه به همان جا می‌رویم؛ زیرا آن جا وطن ماست.» مفهوم بازگشت به اصل خویش در بیت کاملاً مشخص است.</p> <p>د: معنی بیت: «ای خورشید زیبایی! لحظه‌ای از ابر بیرون بیا که آرزوی دیدن چهره درخشان و تابان تو را دارم.» با معنی بیت متوجه می‌شویم که مفهوم آن اشتیاق به دیدار یار است.</p>	۱۶
۴	<p>الف) شما در وجود انسان (۰/۲۵) جلوه‌های گوناگون خداوند را می‌بینید. (۰/۲۵)</p> <p>ب) من نهایت دوری را انتخاب کردم (۰/۲۵) که نزدیکی (به خداوند) دشواری‌های فراوانی دارد. (۰/۲۵)</p> <p>ج) به‌زودی پسر تو عاشقان را (۰/۲۵) شیفته و بی‌قرار خواهد کرد. (۰/۲۵)</p> <p>د) ذهنم مثل خانه‌ای بود که (۰/۲۵) ظرفیت و گنجایش آن بیشتر می‌شد. (۰/۲۵)</p> <p>ه) عاقبت آن معشوق فراری را (۰/۲۵) نزد من بیاورید. (۰/۲۵)</p> <p>و) اطاعت از رهبر (۰/۲۵) واجب است. (۰/۲۵)</p> <p>ی) با تمام وجود (۰/۲۵) عاشقانه می‌رقصند (۰/۲۵) و با دست خونین (۰/۲۵) دف عشق می‌نوازند. (۰/۲۵)</p> <p>مصحح شو</p>	۱۷
۲۰	موفق باشید.	